

Textiltervek, textilgrafikák

Csoportos kiállítás a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének Andrassy Kiállítótermében

*Hommage
à Eigel István*

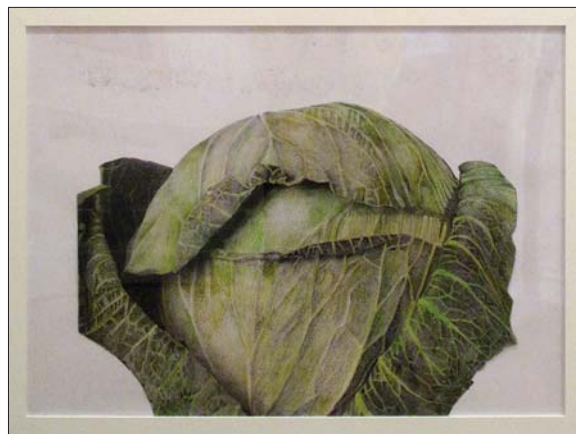
■ Csak bocsánatkérő jelzéssel kezdjük azzal e kis – elismerő – dolgozatot, amiért ilyen közhellyel indítunk..., hogy milyen nélkülözhetetlen a rajz jelenléte a képzőművészeti, iparművészeti alkotómunkában. A rajz nélkülözhetlensége máig hatóan igazolt, igaz: sokan vallják, hogy a rajz hagyományos technikai alapjai esetleg felválthatók a digitális rajz eszköztárával. A rajz mindenhatóságába vetett hitünk akkor is élt, ha művészeti eszményeink látszólag eltávolodtak a rajz teremtő fontosságától, s ma is él tehát, amikor a technika fejlődése szinte mindent képes – az újítás, az egyszerűsítés, a hatékonyság címszava alatt – szándékában semmissé tenni. A rajzot persze a képzőművészetben belül sokan csak a grafika szerves részének tartják, ugyanakkor épp az utóbbi évtizedek fejleményei jelzik, hogy a rajz nemhogy háttérbe, hanem egyre inkább előtérbe kerül. Szakmailag is jelentős érték a festők rajza, a szobrászrajz, s egyre inkább így vagyunk az iparművészek, tervezőművészek rajzaival, s most már tágítsuk a kategóriát: grafikáival. Egyre többször találkozunk azzal, hogy – egyébként más szakmai értékeket bemutatni szándékozó – kiállítások szerves részévé válik a rajz, valamilyen technikájú grafika (ez persze már lehet print is). Maga az alkotó is fontosnak tartja, hogy bepillantást engedjen ezáltal művészi koncipiáló munkája rejtelmeibe, s (nevezzük így) vázlatokat, krokikat tár elénk, illetve az autonóm igényű rajzok, grafikák is szerves részévé válnak, mondjuk egy kerámia-, ötvös-, formatervező- vagy textilkiállításnak. Természetesen az is tapasztalható, hogy a rajz, grafika létrehozása lehet egyfajta *pótlék*, egyfajta *levezetés*, egyfajta *szabad* kapacitás tárgyasítása.

Nos, mindez és még sok minden más juthatott eszünkbe, amikor végigszemeltük a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének (MKISZ) a jó adottságú, de nem túl látogatott Andrassy úti kiállítótermében rendezett izgalmas kiállítását, mely-

nek – a meghívó szerint – *Textil tervek, textil grafikák* volt a címe, de valójában textiltervek és textilgrafikák (tehát egybeírva) lenne a helyes írásmód. Ez a kis bizonytalanság is mutatja, hogy olyan címe van a kiállításnak, melynek terminus technicusait ugyan használjuk, alkalmazzuk, de kiállítás címéül valószínűleg e kifejezéseket még nem nagyon alkalmazták (sok-

Fotó: Rékasy Bálint

Fotó: Rékasy Bálint

→
Rónai Éva:
Kel, nem kel /
Éva Rónai:
Savoy Cabbage,
Or Not
[2014]

érdeklődésünket, hogy a textil-terület szinte *minden ága* képviselteti magát, a kárpittervezőtől a ruhatervezőig. Harmadrészt olyanok is fontosnak tartották munkáikat bemutatni ezen a kiállításon, akik amúgy, alkotómunkájuk során időközben már kissé eltávolodtak a textilművészettől, s munkásságuk kifejezetten képzőművészeti irányultságú lett. Mindettől a kiállítás már első látványában változatos, nem is beszélve arról, hogy a rajz természetszerűleg tágul a grafika sokirányú alkalmazásáig (a szitanyomattól a tusalkal-

Polgár Csaba:
Textiltervek II. /
Csaba Polgár:
Textile Designs, II
[2008]

Solti Gizella:
Cím nélkül /
Gizella Solti:
Without Title
[2014]

szor biztos nem), vagy legalábbis van bennük némi bizonytalanság. Egy biztos: a kiállítás *csemege* lehetett azoknak (sajnos, nem lehettek sokan), akik természetesen *nem* konkrét anyagterveket, kárpitterveket, szövöttanyag-terveket akartak látni, hanem inkább azt a *jelenséget* érzékelni, hogy egy textilművész *műhelymunkája* során *merre* akar és tud kalandozni. Nos, sokfelé és sokértékűen. Már laza oldottságú volt a T. Doromby Mária textilművész – a kiállítás (sikeres) kurátora – által írt felkérő levél erre vonatkozó megfogalmazása is. „A kiállításra minden olyan tervet, grafikai lapot, kollázst stb. várunk, amely megmutatja szakmánk sokszínűségét. Beadható korábbi években készült munka is. Téma-, anyag-, technikai megkötés nincs.” S láss csodát. Arra a felhívásra, amelyre még a kiíró sem gondolt ilyen aktivitást, több mint negyven (!) művész jelentkezett, és állított ki. Egyrészt figyelemre méltó, hogy a textilszakma olyan meghatározó nagyságai, mint Hager Ritta, Solti Gizella, Rónai Éva vagy Polgár Csaba éppúgy beadott munkát, mint a fiatalab- bak (Fóris Katalin, Kubó Éva). Másrészt az is felkelti

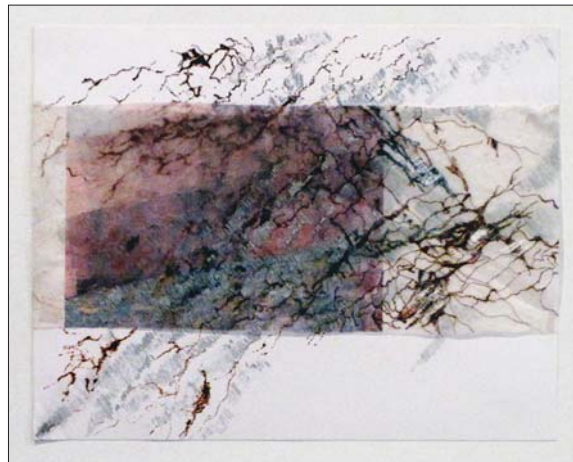
→
Pázmány Judit:
Változás /
Judit Pázmány:
Change

mazáson át a ceruzarajzig), majd igen kreatívan halad tovább is, *a fotótól a festményig, a printtől az anyagkísérletekig.*

Vannak tehát olyanok, akik beadott munkájukkal mintegy expressis verbis jelzik textiltervezői munkásságuk irányát, törekvéseiket (Kecskés Ágnes, Balogh Edit, Kiss Katalin, Nagy Judit, Orient Enikő, Paczóna Márta). S természetesen vannak olyanok, akik már szinte évek óta a rajz irányában végzik kutatótevékenységüket, s alkotómunkájuk mélységét és minőségét épp ezen autonóm művek jelzik (Kókay Krisztina, Baráth Hajnal, Kecseti Gabriella), vagy épp munkásságuk mindkét irányban halad, mint Ruttká Andreáé. Ám jó elmélyülni a *technikaalkalmazás* sokszínűségén, Lencsés Ida fonalrajzában, Málik Irén pasztell-alkalmazásában, Szabó Verona fotó-csipke applikációjában, Pázmány Judit kétrétegű, pauszt is alkalmazó, Sziráki Katalin selyempapír, Kányási Holb Margit puha anyagú *kollázsai*ban, egészen Zelenák Katalin és Kneisz Eszter papírkísérletéig. A kiállítás talán *legtudatosabban* összeállított műegyüttese Kelemen Kata *Scriptum*-sorozata, amely változatos anyag és motívumalkalmazással, jelek, írás-fragmentumok struktúrájával egy filozófiai összefüggésrendszert is elénk

Lencsés Ida:
Félelem /
Ida Lencsés:
Fear
[2005]

Fotó: Rékasy Bálint

állít. Persze ez az igényes *gondolatiság* sugárzik a falról – mint amúgy életművükben is oly elevenen – Hager Ritta és Pápai Lívia munkáiból is. A *sorozat-jelleg* szuggesztív megjelenítője Csíkszentmihályi Réka két műegyüttese (*Afrika, Geometria*), melyek szinte narratív szuggesztivitással tárják elénk alkotójuk szándékait. Külön felkelti figyelmünket a képzőművészet felé amúgy egész életművével orientálódó Polgár Csaba textilterveknek nevezett három munkája, melyek azonban egyben (?) autonóm festmények, Rónai Éva a humort és a profán tematikát is központba állító, szinte hiperrealista kompozíciói és Solti Gizella csak bravúrosnak nevezhető – amúgy cím nélküli – finom kollázsai.

Ákár textilterv tehát, akár textilgrafika (inkább egybeírva), e két kiinduló fogalom messze volt képes re-píteni a textilművészek kreativitását. Bebizonyosodott ismét, hogy a műhelymunka sokszor (ez esetben feltétlenül) minőségileg értékteremtőbb tud lenni, mint adott esetben a szuverén művek együttese. S különös, de igaznak tartható mégis: úgy tűnik, a textil anyagiának valóságossága nélkül is lehet *textilművészeti* kiállítást rendezni. Ez most az (is) volt.

FELEDY BALÁZS
művészeti író

(Textil tervek, textil grafikák. MKISZ Andrassy úti kiállítóterme, Budapest, 2014. november 7–30.)

